

ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใหม่

หมู่ที่ ๓ ตำบลไร่ใหม่

อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำนำ

ปราชญ์ชาวบ้าน นักคิดท้องถิ่น หรือครูภูมิปัญญาไทย ตามแต่ละถิ่นที่จะเรียก จะมีมากมายในหลายด้าน แล้วแต่งงานที่ท่านปฏิบัติจนบังเกิดผล ไม่ว่าจะเรียกอะไรก็ตามคุณสมบัติของผู้ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน

ภูมิปัญญาไทยคือ องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาไทยนี้มีลักษณะเป็นองค์รวม มีคุณค่าทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญามีความเด่นชัดในหลายด้านเช่น ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา

องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใหม่ ได้สำรวจข้อมูลผู้มีภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่นตำบลไร่ใหม่ จึงได้จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลผู้มีความรู้เฉพาะด้านในท้องถิ่น

จัดทำโดย กองสวัสดิการสังคม
องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใหม่

สารบรรณ

เรื่อง	หน้า
ภูมิปัญญา	๑
ความหมาย	๑
ประเภทภูมิปัญญา	๑
ขอบข่ายภูมิปัญญา	๒
รายชื่อภูมิปัญญา/ปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น	๓
ประมวลภาพภูมิปัญญา/ปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น	๗

ภูมิปัญญา

ความหมาย

ภูมิปัญญา หรือ Wisdom หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ที่นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหามนุษย์ หรือ ภูมิปัญญา คือ พินความรู้ของปวงชนในสังคมนั้น ๆ และปวงชนในสังคมยอมรับรู้ เชื่อถือ เข้าใจ ร่วมกัน เรียกว่า ภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร ประแต่ง พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาไทยนี้มีลักษณะเป็นองค์รวม มีคุณค่าทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญาไทยมีความเด่นชัดในหลายด้านเช่น ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา

ประเภทของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้แบ่งสาขาหรือประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๑ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม
๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๓. สาขาการแพทย์แผนไทย
๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน
๖. สาขาศิลปกรรม
๗. สาขาภาษาและวรรณกรรม
๘. สาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี
๙. สาขาโภชนาการ
๑๐. สาขาองค์กรชุมชน
๑๑. สาขาการศึกษา

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (๒๕๓๕) แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านการเกษตร
๒. ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ
๓. ภูมิปัญญาด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ
๔. ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาหมู่บ้าน
๕. ภูมิปัญญาด้านศิลปะ
๖. ภูมิปัญญาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
๗. ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งประเภทหรือขอบข่ายของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็น ๔ สาขาใหญ่ๆ คือ

เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ คติ ความเชื่อ และหลักการพื้นฐาน

เรื่องเกี่ยวกับ คติ ความเชื่อ และหลักการพื้นฐาน เป็นความรู้ที่เกิดจากการสั่งสม ถ่ายทอดกันมาได้แก่การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยการพึ่งพาธรรมชาติมาใช้ประโยชน์เพื่อการยังชีพ เช่น ชุมชนภูเขา มีความเชื่อเรื่องผีป่า เจ้าป่า เทพารักษ์ ผู้ที่อยู่ตามพื้นราบจะเชื่อในเรื่อง พระภูมิเจ้าที่ พระภูมินา การสืบทอด การให้ความเคารพแม่โพสพ ผู้ที่อยู่ตามแม่น้ำ ริมทะเล มักจะเชื่อในเรื่องของแม่น้ำนางเรือ เป็นต้น ความคิด ความเชื่อ เหล่านี้จะนำมาสู่การพัฒนาชีวิตและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การตั้งธนาคารแห่งชีวิตเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยยึดหลักธรรมในพระพุทธศาสนา การจัดพิธีกรรมบวชต้นไม้ การจัดตั้งป่าสมุนไพร ธนาคารผ้า กลุ่มทอผ้า กลุ่มชาปนิก เป็นต้น

เป็นเรื่องราวแนวความคิด หลักการปฏิบัติ และเทคโนโลยี

เป็นเรื่องราวแนวความคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชาวบ้านนำมาใช้ใน ชุมชน ซึ่งเป็นอิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น การเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ โดยจัดระบบถ่ายน้ำและคิดสูตรอาหารปลาขึ้นมาเอง การประดิษฐ์เครื่องนวดข้าวแบบประหยัด เป็นต้น

เป็นเรื่องของศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

เป็นตัวชี้ที่สำคัญต่อการแสดงออกถึงภูมิปัญญาของชุมชนต่อการดำเนินชีวิต เช่น ประเพณีการบวชนาคเข้าพรรษา แต่งงาน นอกจากนั้นยังมีศิลปกรรมพื้นบ้านที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุ เช่น งานจักสาน และงานทอกระเป๋าลีลาวะภาคใต้ เสื้อจันทบูร เครื่องจักรสานต่าง ๆ เครื่องปั้นดินเผา งานแกะสลัก งานปั้น งานหล่อด้วยโลหะ การก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย ภาพเขียนบนผนัง การฟ้อนรำ และเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

เป็นเรื่องการประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่น

การประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับสมัย เป็นการดำเนินชีวิตที่ เคยถูกรบกวนจากสภาพแวดล้อม พ่อค้าคนกลาง ระบบเศรษฐกิจ ระบบโรงงาน กลับสู่การเกษตรที่อาศัยความสมดุลทางธรรมชาติ สามารถยืนหยัดต่อสู้กับความล้มเหลวกับการล้มละลายทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมได้อย่างภูมิใจด้วยกำลังกาย และการสั่งสมประสบการณ์ กำลังปัญญา เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน การเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง การทำสวนสมุนไพรและการแพทย์แผนโบราณ

รายชื่อภูมิปัญญา/ปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น

๑.ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม

๑.นายอนันต์ เกษมสุขไพศาล เกษตรกรหมู่ที่ ๓ บ้านหนองแก

เลขประจำตัวประชาชน ๓ ๗๗๐๒ ๐๐๓๐ ๕๖๓๖

เกิดวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๒๐ อายุ ๔๖ ปี

บ้านเลขที่ ๕๕๕ หมู่ที่ ๓ ตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โทร ๐๘๐๙๔๕๖๓๙๙

ผู้มีภูมิปัญญาด้านเกษตรพอเพียงปลูกพืชผสมผสาน เช่น ขนุน
ไผ่หวาน สับปะรด ฝรั่ง กล้วย แก้วมังกร มะม่วงฯ

๒.ภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

๑.นางพิมพ์ผณี ชมแค กลุ่มสตรี,อสม หมู่ที่ ๕ บ้านเกาะไผ่

เลขประจำตัวประชาชน ๓ ๗๗๐๒ ๐๐๓๙ ๓๕๙๔

เกิดวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๓ อายุ ๖๓ ปี

บ้านเลขที่ ๔๙ หมู่ที่ ๕ ตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โทร ๐๘๔๙๗๒๘๘๖๔

ผู้มีภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น การทำปลาเค็ม
แดดเดียว ปลาหวานแปรรูป มาลัยสบู่หอม ฯ

๑.น.ส.ประภา ศรีงาม กลุ่มสตรี หมู่ที่ ๕ บ้านเกาะไผ่

เลขประจำตัวประชาชน ๓ ๑๐๒๒๐๑ ๕๕๘ ๘๗๐

เกิดวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๐๗ อายุ ๕๙ ปี

บ้านเลขที่ ๖๑/๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โทร ๐๖๑๙๙๓๖๔๘๓

ผู้มีภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น ผ้ามัดย้อม ตัด
เย็บผ้า การพิมพ์ผ้าจากวัสดุธรรมชาติ ฯ

๒.ผู้มีปัญญาด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

๑.นางละไม ไ้ม้เทศ กลุ่มสตรี,อสม หมู่ที่ ๗ บ้านวังไทร

เลขประจำตัวประชาชน ๓ ๗๗๐๒ ๐๐๓๐๙ ๒๕๙

เกิดวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ อายุ ๖๑ ปี

บ้านเลขที่ ๙๒ หมู่ที่ ๗ ตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โทร ๐๘๙๐๐๘๕๔๔๑

ผู้มีภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น จักรสานเส้น
พลาสติก ตะกร้าหวายเทียม ฯ

๑.นางละม่อม จุนราชา กลุ่มสตรี,อสม หมู่ที่ ๗ บ้านวังไทร

เลขประจำตัวประชาชน ๓ ๗๗๐๒ ๐๐๓๐๙ ๒๕๑

เกิดวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓ อายุ ๖๓ ปี

บ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๗ ตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โทร ๐๘๙๐๐๘๕๔๔๑

ผู้มีภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น จักรสานเส้น
พลาสติก ตะกร้าหวายเทียม ฯ

๑.น.ส.วันเพ็ญ ประดับเงิน กลุ่มสตรี,อสม หมู่ที่ ๗ บ้านวังไทร

เลขประจำตัวประชาชน ๕ ๗๗๐๓ ๐๐๐๐๓ ๕๔๙

เกิดวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๓ อายุ ๕๓ ปี

บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ที่ ๗ ตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โทร

ผู้มีภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น จักรสานเส้น
พลาสติก ตะกร้าหวายเทียม ฯ

๓. ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม

๑. นายเช้า พรเสน กรรมการชมรมผู้สูงอายุรวมใจ อบต.ไรใหม่

เลขประจำตัวประชาชน ๓ ๗๗๐๒๐๐๓๐๕ ๖๓๖

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. ๒๔๘๕ อายุ ๘๑ ปี

บ้านเลขที่ ๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลไรใหม่ อำเภอสามร้อยยอด

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โทร ๐๘๕๒๔๘๔๔๔๑

ผู้มีภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม (ตีกลองยาว, สานตะกร้า
ก้านมะพร้าว)

๔. ภูมิปัญญาด้านโภชนาการ

๑. นางโนมา ศรีพนมวัลย์ กลุ่มสตรีหมู่ที่ ๔ บ้านหนองจิก

เลขประจำตัวประชาชน ๓ ๗๗๐๖๐๐๔๖๓ ๖๓๘

เกิดวันที่ ๑๒ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๐ อายุ ๔๖ ปี

บ้านเลขที่ ๕๖๖ หมู่ที่ ๔ ตำบลไรใหม่ อำเภอสามร้อยยอด

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โทร

ผู้มีภูมิปัญญาด้านโภชนาการ เช่น ทำขนมเปียะ, ขนมเค้ก,
ขนมข่อยผกากรอง ฯ)

๕. ภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย

๑. นางละไม ไม้เทศ กลุ่มสตรี, อสม หมู่ที่ ๗ บ้านวังไทร

เลขประจำตัวประชาชน ๓ ๗๗๐๒ ๐๐๓๐๙ ๒๕๙

เกิดวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ อายุ ๖๑ ปี

บ้านเลขที่ ๙๒ หมู่ที่ ๗ ตำบลไรใหม่ อำเภอสามร้อยยอด

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โทร ๐๘๙๐๐๘๕๔๔๑

ผู้มีภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยเช่น นวดแผนไทย, ทำลูกประคบ
อบสมุนไพรไทย ฯ

๖.ภูมิปัญญาด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

๑.นายณรงค์ จ้าตัว หมู่ที่ ๓ บ้านหนองแก

เลขประจำตัวประชาชน ๓ ๗๗๐๒ ๐๐๓๐๙ ๒๕๙

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. ๒๕๙๖ อายุ ๗๐ ปี

บ้านเลขที่ ๑๒๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โทร ๐๘๑๗๔๔๐๖๘๔

ผู้มีภูมิปัญญาด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน เป็นประธานกองทุน
สวัสดิการชุมชนตำบลไร่ใหม่,ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลไร่ใหม่,
ประธานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลไร่ใหม่

ประมวลภาพกิจกรรมของภูมิปัญญา/ปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น

